

Čoahkkáigeassu

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána ráhkadeamis lea mearriduvvon dálkkádatlágas. Ortnegis mielde nuppi dálkkádatplána vuolggasajit leat EU komiššuvnna jagi 2030 evttohan čavgejuvvon luoitogeahpideami geatnegasvuohta ja Sanna Marina ráđdehusprográmmas meroštallojuvvon dálkkádatlinnjemat.

Dálkkádatplána guoská ng. noađdejuohkinsektora dehege luoitogávppi olggobeale sektoriid earret eanangeavahansektora. Noađdejuohkinsektorii gullet johtolaga, eanandoalu, visttiid sierraliggema, bargomašiinnaid, bázahusfuolahusa ja F-gásaid luoittut sihke industriija ja eará energiijageavahusa luoittut, mat leat luoitogávppi olggobealde.

Komiššuvnna evttohusa mielde Suoma šaddovistegásaid noađdejuohkinsektora luoitogeahpádusulbmil jahkái 2030 lea 50 proseantta jagi 2005 dási ektui ja ráđdehusprográmmas ulbmilin lea biddjojuvvon, ahte Suopma lea čađđaneutrála jagi 2035 rádjái. Vuodđoskenárišuvnna dáláš doaimmat eai ole ulbmiliid asttaheapmái. Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plánas árvoštallojuvvo maiguin doaimmaiguin erohus snorrojuvvo gitta, ja mot luoittut geahppánit noađdejuohkinsektora oasis nu, ahte čađđaneutrálavuođa ulbmil sáhtta asttahuvtot.

Plána lea válmmastallojuvvon bálddalaga dálkkádat- ja energiijastrategiijain. Plánas seasaduvvojit maid rastáčuohppi fáttát, dego guvllolaš dálkkádatbarggu ja golahusa mearkkašupmi. Plána ráhkadeami vuodđun lea dálkkádat- ja energiijastrategiijain oktasaš, SED (VTT) jođihan HII SI-fidnus buvttaduvvon skenárišuvnnat.

Komiššuvnna evttohusa mielde Suoma šaddovistegásaid luoitogeahpádusulbmil noađdejuohkinsektorii 2030 čavgejuvvo 39 proseanttas 50 prosentii jagi 2005 dási ektui. Suoma luoitoulbmil jahkái 2030 livččii 17,2 Mt CO₂-ekv. Evttohusa mielde Suoma ulbmil čavgá 3,8 Mt CO₂-ekv. doaisttázii gustojeaddji láhkaásaheami luoitogeahpádusulbmila ektui. EU bidjan geatnegasvuohta šaddá geavadis lineáralaš luoitogeahpádusbálgás áigodagas 2021–2030.

Noađdejuohkinsektora luoittut galget ain geahppánit jagi 2030 manjel čađđaneutrálavuođa asttaheami várás. SED (VTT) rehkenastin WAM-skenárišuvnnas, mii ollahuhtta dálkkádatulbmiliid, gollubeaktillis dássi noađdejuohkinsektora luoittuide jagi 2035 lea 14,5 Mt CO₂-ekv. Dát lea geavahuvvon gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána válmmastallama vuolgganavddusin. Noađdejuohkinsektora luoittut galggale 15 jagi siste geahppánit measta beallái jagi 2020 dásis.

Mearrádusat gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plánas dahkkojuvvojit ovdal go EU noađdejuohkinásahusa, LULUCF-ásahusa ja luoitogávpedirektiivva loahpalaš sisdoallu lea dieđus. Dát dagaha eahpesihkarvuoda Suoma luoitogeahpádusa geatnegasvuoda, luoitogeahpádusbálgá dárkilis mearrahuvvama sihke earret eará dávggastanvugiid geavahusa oasis. Šiehtadallamat komisšuvnna evttohusain leat johtttáhuvon, ja mearrádusaid sáhtta vuordit 1–2 jagi siste. Eahpejáhkehahti lea, ahte EU evttohan álbmotlaš luoitogeahpádusulbmilat earáhuvvat áktánasat, ja juohke dáhpáhusas luoittuid beallideapmi noađdejuohkinsektoris doarju Suoma iežas čađđaneutrálavuoda ulbmila.

Lassidoaimmat luoittuid geahpideami várás

Vuođdoskenárišuvnna mielde noađdejuohkinsektora luoittut luitet 22,8 miljovvna tonnii jagi 2030 ja ain 20,5 miljovvna tonnii jagi 2035. Jagi 2030 luoittut galggale leat komisšuvnna Supmii evttohan -50 proseantta ulbmila mielde 17,2 Mt, dehege dálá doaimmaid ja ulbmila gaskii báhcá 5,6 miljovvna tonna luoitogaska jagi 2030. Dát luoitogeahpádusaid váili gokčojuvvo ođđa politihkkadoaimmaiguin, mat hábmejit noađdejuohkinsektora doaibmabidjoprográmma, mii ollahuhtta dálkkádatulbmiliid.

Jagi 2035 dilis vuođdoskenárišuvnna ja 14,5 Mt luoitodási gaskkas lea 6,1 Mt erohus. Dálkkádatplána vuolggasadjin lea dattetge dat, ahte luoitogeahpádusat leatuhuvvojit nu, ahte noađdejuohkinsektora luoittut leat ođđa ulbmildásis jagi 2030. Dalle lassidoaimmaid dárbu jagiide 2030–2035 galgá árvoštallojuvvojt sierra, iige rehkenastinvuođđun sáhte šat adnojuvvojt vuođdoskenárišuvdna. Jagiid 2030 ja 2035 ulbmildásiid gaskkas lea 2,7 Mt earru, mas oassi sáhtta gokčojuvvojt dálá doaimmaiguin ja oassi ođđa politihkkadoaimmaiguin. Ođđa doaimmaid dárbu jagiid 2030–2035 sorjá goitge das, man luoitodássái jagi 2030 loahpa loahpas gártojuvvo, ja nuppe dáfus maid luoitogávpe- ja eanangeavahansektoriid luoitogárggiideamis.

Dálkkádatplána doaibmabidjoprográmma hábmejit sektorguovdasaš lassidoaimmat sihke doaimmat, mat laktásit sektorrájiid rasttildeapmái, gielddaid dálkkádatbargui, ja golaheddjiide čuozihuvon doaimmaide. Dasa lassin doaibmabidjoprográmmas adnojuvvo ávkin jagi 2030 ulbmila oasis geardelundosaš dávggasteapmi ja LULUCF-dávggasteapmi, maida dávisteaddji šaddovistegásaid lassigeahpádusat galget asttahuvvot luoitogávpe- ja eanangeavahansektoriiguin.

Dálkkádatplánii gullet luoitogeahpádusdoaimmat visot sektoriin, mat gullet plána guoskadansuorgái. Doaimmat dárbbasuvvojitge buot sektoriin, vai luoittut sáhttet unniduvvojt ulbmiliid gáibidan vuogi mielde. Dáláš árvoštallama vuodul doaibmabidjoprográmma doaimmaiguin ožžojuvvojit jagi 2030 rádjái dávggasteamit, mas leat mielde 5,5 miljovvna tonna luoitogeahpádusat vuođdoskenárišuvnna ektui. Jagi 2030 ulbmilis vuollebáza lea 0,1 Mt CO₂-ekv. Vuollebáhcaga gokčama várás leat identifiserejuvon mánggat vejolaš lassidoaimmat, maid ollahuhttimis dárbbasuvvojit goitge ođđa linnjemat. Jagi 2035 oasis luoittut unnot dássái 15,7 Mt CO₂-ekv. 14,5 miljovvna tonna luoitodási asttaheapmi gáibidivččii ođđa doaimmaid sulaid 1,2 miljovvna tonna ovddas. Molssaevttolaččat danveardásaš lassigeahpádusat sáhttet ohccojuvvojt luoitogávpe- dehe eanangeavahansektoriin. Vulobeal tabellii leat čohkkejuvvojt dálkkádatplána doaibmabidjoprográmma sektorguovdasaš luoitogeahpádusárvoštallamat.

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka sektorguovdasaš luoitogeahpádusárvoštallamat (Mt CO₂-ekv.). Jagi 2030 geahpádusat leat rehkenastojuvvojt gaskavuodas vuođdoskenárišuvdnii, ja lassigeahpádusat jagi 2035 rádjái gaskavuodas jagi 2030 dillái, mas luoitogeahpádusat leat ollahuvvan. Jagi 2030 geahpádusulbmil lea 5,6 Mt, mas plánejuvvojt doaimmaiguin báhcčojuvvo 0,1 Mt. Vuollebáhcaga deavdima várás ja ulbmiliid ollahuhttima sihkarvuotamarginála stuorudeami várás dárbbaslaš ođđa, doaibmabidjoprográmma olgobeale lassidoaimmat leat biddojuvvojt lohku tabealla lohpii.

	2030	2035
Johtolat (gč. lohku 6.2.1)	1,3	0,9
Fossiillahis johtolaga geaidnogártta muddu 1	0,4	
Fossiillahis johtolaga geaidnogártta muddu 2	0,2	
EU-luoitogávpi	0,4	
Juohkingeatnegasvuoda lokten 34 prosentii	0,3	
Eanandoallu (gč. lohku 6.2.2)	0,4	0,1
HIISI-fidnus ráhkaduvvon WAM-skenárišuvvna doaimmat	0,3	0,1
Njeaššegilvima lasiheapmi ja fuođđara lassivávdnasat	0,1	
Visttiid sierraliggen (gč. lohku 6.2.3)	0,7	
Orrun- ja bálvalangiddodagain oljologgemis luohpan	0,6	
Bio-POK juohkingeatnegasvuoda lokten	0,03	
Energijjavearru +2,7 €/MWh	0,01	
EU-luoitogávpi	0,1	
Bargomašiinnat (gč. lohku 6.2.4)	0,5	
Bio-POK juohkingeatnegasvuoda lokten	0,2	
Energijjavearru +2,7 €/MWh	0,02	
Biogása ovddideapmi	0,04	
EU-luoitogávpi	0,1	
Eará doaimmat	0,1	
Bázahusaid giedahallan (gč. lohku 6.2.5)	0,1	
Bázahusboaldima green deal	0,1	
F-gásat (gč. lohku 6.2.6)	0,3	0,1
Industriija ja eará luoittut (gč. lohku 6.2.7)	0,7	0,1
Bio-POK juohkingeatnegasvuoda lokten	0,2	
Energijjavearru +2,7 €/MWh	0,1	
Biogása ovddideapmi	0,06	
Geaidnogárttat	0,2	0,1
Bealuštanfámuid doaimmat	0,04	
EU-luoitogávpi	0,06	
Luoitogávppi ekvivalenteantaluittut	0,05	
Gielddaid doaimmat (gč. lohku 6.3.1)	0,2	0,1
Golaheddjiid doaimmat (gč. lohku 6.3.2)	0,2	0,1

One-off dávggasteapmi	0,7	
LULUCF-dávggasteapmi	0,4	
Dáládoaimmaid váikkuhus 2030-2035		1,4
Oktiibuot (Mt CO ₂ -ekv.)	5,5	2,8
Vejolaš lassidoaimmat: Eanandoalu eará doaimmat	0,1–0,2	
Juohkingeatnegasvuoda lokten biogása árvvoštallojuvvon oasi eanet	0,1–0,6	
Eará árvvoštallojuvvon ekonomalaš stivrenguogit	0,9	0,3

Johtolatsektor lea dan sturrodaga dihte guovddášrollas ollislašvuoda dáfus. Deháleamos johtolaga luoitogeahpádusdoaimmat šaddet fossiillahis johtolaga geaidnogárta guovtti vuosttaš muttu ollahuhttimis sihke komisšuvnna ođđa dálkkádatbáhka ollahuhttimis johtolaga oasil. Dasa lassin árvvoštallojuvvon viidáseappot geaidnogárta goalmát muttu doaimmaid dárbašlašvuhta.

Eanandoalu oasil gažaldagas lea earenoamážit luoitogeahpádusdoaimmain, mat ollahuhttojuvvojit EU oktasaš eanandoalopolitihkain (OEP). OEP bakte ii goitge leat vejolaš dehe vuogálaš bargat visot eanandoalu goahcan- ja dehe vuogáiduvvandoaibmabijuid, muhto vuhtii galget váldojuvvot maid álbmotlaš doaimmabijut. Dás ovdanbuktojuvvon eanandoalu luoitogeahpádusdoaimmat laktásit earenoamážit darfeeatnamiid luottuid goahcamii, dego darfeeatnamiid gilvimii bajiduvvon bajildusčáziin, minerálaeatnamiid čađđatnana lasiheapmái, dárkilis bealdogilvimii sihke bohččigusaidda metánabuvttu unnideapmái. Doaimmaid luoitogeahpádusváikkuhusat čuhcet eanandoallosektora olis váldooasis maid eanangeavahansektorii.

Luoittut, mat šaddet sierraliggemis, unniduvvojit earenoamážit nu ahte luhppojuvvon oljologgemis ja sirdásuvvo vátnaluittot čovdosiidda. Sirdáseapmi dorjojuvvon investerendoarjagiiguin ja ruovttodoallogeahpádusain. Dasa lassin lea ulbmil loktet ligenboaldámušaid juohkingeatnegasvuoda, mii váikkuha áhpsit báhcan oljologgema luottuide. Juohkingeatnegasvuoda lokten unnida maid bargomašinnaid ja eará oljogeavahusa luottuid.

Dálkkádatplánas leat meroštallojuvvon olu doaimmat, maiguin sáhttet unniduvvot geavaheaddjivuđđosaš luottut. Luoitorehkenastimis dát geahpádusdoaimmat sáhttet speadjaluvvat noađdejuohkinsektoris geavadis johtolaga, sierraliggema ja eanandoalu luottuide. Geavaheaddjit oldejuvvojit ein beallidit čađđaluottaideaset.

Seammasullasaččat go doaimmat, mat čuhcet golaheapmái, maidái gielddaid aktiivvalaš dálkkádatbargu ovddida luoitogeahpádusaid njuolga ja mohki bakte. Gielddain lea viidodagaineaset ovddasvástádus lávaid ráhkadeamis, eanangeavaheamis, johtolatplánemis, energijafitnodagaid eaiggátstivremis, mánggaid visttiid liggenvuohkeválljemiin ja almmolaš háhkamiin. Measta 80 proseantta almmolaš háhkamiid šaddovistegássaluottuin šaddet gielddaid ja gielddavastumiid háhkamiin ja sulaid 20 proseantta stáhta háhkamiin.

Dálkkádatplánas leat fuomášuvvon dán vuoru maid ođahan- dehege garvindoalu luoitogeahpádusvejolašvuodát. Ođahandoallu fállá čovdosiid, maiguin sáhttet unniduvvot šaddovisteluottut

ja goahcat muđuidnai golahusa ja buvttadusa birasváikkuhusaid. Fuopmášahttimus luoitogeahpádusat, mat ožžojuvvojit ođahandoaluin, dáhphuvvet buvttadusdoaimmas, go duohtatmeahttun luondduriggodagaid geavahus ja nuppe dáfus válmmostanproseassaid energijadárbu unnot.

Hálddahussuorggit čatnasit ollahuhttit plánas meroštallojuvvon doaimmaid dan meari mielde, go dat lea daid resurssaid olis vejolaš. Doaibmabijut, mat gáibidit ruhtadeami, gieđahallojuvvojit ja dain mearriduvvo sierra proseassain, mat gusket bušeahttaárvalusa ja almmolaš ekonomiija plána. Doaibmabijut, mat gáibidit gielddaid ruhtadeami, gieđahallojuvvojit gielddaid iežaset mearrádusdahkanproseassain.

Plána váikkuhusat

Dálkkádatplána váikkuhusat leat gártejuvvon HIISSI-fidnus, man lassin váikkuhusat leat sáhttán árvoštallojuvvoht maid sektorguovdadas sierraprošearvttaid mielde sihke muhtin oassái virgebargun. Ulbmilin lea leamaš árvoštallat váikkuhusaid nu mánggabeallásaččat go vejolaš.

Váikkuhusat álbmotekonomiijai šaddet earenoamážit lassinvesteremiin energijateknologiijai, muhto maid energijabeaktilvuođa lasiheapmái ja buvttadanproseassaide sihke earret eará johtolaga šleađgaluvvamii. Investeremat ođasnuhttet ekonomiija golahus- ja buvttadusráhkadusaid, mas šaddet fuopmášahtti beaktiluvvan ja ođđa vejolašvuođat. Investeremat, mat váikkuhit luoittuid gáržžideapmái, stuorrudit váldooasi 2020- ja 2030-logu álbmotbuvttadusa. Ráhkadusnuppástusa áigge doalvun ja ruovttudoalu golahus unnot vuodđoskenárišuvnna ektui, mii unnida daid stuorrunváikkuhusa. Ođđa, eanet buvttiheadđji ja energiija- ja materiálabeaktiilit teknologiija dahká vejolažžan goitge guhkit áigegaskka doalvuma ealáskuvvama ja ekonomiija jábáduvama.

Oppalaččat sáhttá fuobmát, ahte plána váikkuhusat álbmotekonomiijai báhcet oalle mearálažžan. Bargolašvuohta lassána ovddosdikšumis ja geahppána bálvalansektoris. Lassidoaimmat čuhcet ruovttudoaluid golahangores njuolga vuostazettiin orruma ja johtolaga bálvalusaid golaheapmái, muhto gaskkalaččat váikkuhusat vuhttojit maid eará buktagiid ja bálvalusaid hattis dađi mielde, mot energiija- ja luoitointensiivvalaččat daid buvttadus lea.

Birrasa dáfus dálkkádatulbmiliid asttaheamis árvoštallojuvvojit leat miehtemielalaš váikkuhusat, go luoittuid unnidemiin sáhttet gohccojuvvoht dálkkádatrievdama dagahan viiddes, muhtin oassái máhcatmeahttun ja vuordemeahttun váikkuhusat birrasii ja servodahkii. Ođasnuvvi energiija ja eará infrastruktuorra huksemii sihke earret eará šleađgabiillaid ja bioaldámušaid buvttiheapmái ja geavahussii laktása dattetge luondduriggodagaid loaktin, mii oasistis unnida oažžasuvvan birasávkkiiid.

Dálkkádatrievdama goahcama mielde áibmonuskkiiid mearri unnu, vaikko sihke ruovttueatnan gálđuin ja gáiddusfiervaseami mielde boahtti áibmonuskkiiid mielddisbuktin dearvvašvuođa riskkat seilot ain fuopmášahttin. Stuurimus ruovttueatnama luoitogáldut leat muora smávvoaldin ja gáhtagavja, maida dáláš dálkkádatdoaimmat eai čatnas bearehaga. Johtolaga bázahussuovvaluoittut leat juo čielgasit unnon ja unnot maid dás maŋás go mohtorteknologiija gárggiida. Dahpaoksiiddaid luoittut unnot go šleađgabiillaid geavahus buhte persovdnabiilajohtolagas bensiidna- ja dieselbiillaid, ja go biogása geavahus lassána lossa johtolagas. Maiddái lagamusat muora smávvoaldimis ja johtolagas boahtti čáhpes čađa, mii ligge dálkkádaga, luoittut nohkkojuvvoht unnot.

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána válmmostallama oktan vuolggasadjin lea leamaš nu vuoiggalaš sirdáseapmi go vejolaš vátnačadat servodaga guvlui. Maiddái dálkkádatdoaimmaid

joatkkaválmastallamis galgá giddejuvvot fuomášupmi daid vuoiggalašvuođa ja ovtaveardásašvuođa váikkuhusaide nu doaibmasurggiid, bargiid go geavaheddjiidge oasil.

Ovtaveardásašvuođa árvvoštallan lea bargon virgebargun birasministerijas ovttasrádiid riekteministeriijain sihke dálkkádat- ja energiijastrategiija sohkabealleváikkuhusaid árvvoštallamiin. Ovtaveardásašvuođa árvvoštallama várás lágiduvvoje guokte bargobáji áššedovdiide ja adnojuvvoje ávkin dutkan- ja statistihkkadieđut. Dasa lassin váldojuvvoje vuhtii dálkkádatplána gullama olis ovdan bohtán áiccastagaid doaibmabijuin, maid buohta vuoiggalašvuohta galgá earenoamážit seasaduvvot.

Oassálastit mielde váldin ja čuovvun

Dálkkádatplána válmastallama áigge iešguđet čanusjoavkkut ja riikkavuložat leat gullojuvvon viidát ja mánggabeallasaččat. Válmastallanproseassa oassin ordnejuvvui hui bivnnuhin šaddan álbmotjearahallan, mas bivdojuvvoje oainnut prelimináralaččat meroštallojuvvon luoitogeahpádusdoaimmain. Dasa lassin Turku universitehtain lágiduvvui álbmotráđđi, mii systemáhtalaš vuogi mielde ságastalai ođđa doaimmain, ja attii dain celkosa. Dát meannudeamit čujuhe čielgasit, ahte riikkavuložiin leat sihke válmastallama áigge maddái nuorat šaddet gullojuvvoje, ja birasministeriija ordnii čanusjoavkkuide bargobájdjedilálašvuođaid. Dasa lassin birasministeriija šiehtadalai sámedikkiin dálkkádatdoaimmain, mat guske sápmelaččaid. Viiddes oassálastima mielde váldima bakte plána doarjjan lea ožžojuvvon divrras diehtu iešguđetlágán dálkkádatdoaimmaid váikkuhusain.

Gullamiin bohte eanas miehtemielalaš oainnut sierralágán dálkkádatdoaimmaid ektui, muhto viiddes jovkui čáhket sihke dálkkádatdoaimmaid vuostálastit ja gudneáŋgireabbo dálkkádatpolitihka gáibideaddjit. Oppalaččat geahčadettiin doaimmat, mat vuođđuduvvet eaktodáhtolašvuhtii ja oaivvadeapmái, ožžo gullamiin eanet doarjaga go bákkolaš doaimmat dehe doaimmat, mat miiget hattiide.

Dálkkádatplána ollahuvvan čuvvojuvvo stáhtarádi kaleandarjagiid riikkabeivviide doaimmahan dálkkádatjahkemuitalus mielde. Mitalus doallá sisttis dieđuid luoitogárggiideamis sihke luoitogeahpádusulbmiliid ollahuvvamis ja daid asttaheami gáibidan lassidoaimmain. Čuovvuma oassin geahčaduvvojit maid čađđaneutrálavuođa asttaheami dahkkit. Dálkkádatlága mielde mitalussii galget čáhkaduvvot dieđut politihkkadoaimmaid ollahuvvama čuovvumis guovtti jagi gaskkaid.

Dálkkádatplána dárkkistuvvo, juos čuovvuma vuođul bohtá ovdan, ahte plánas meroštallojuvvon doaimmat eai reahkká geatnegahtton luoitogeahpádusa deavdimii. EU-láhkaásaheami loahpalaš sisdoallu, mii laktása jagi 2030 ulbmiliidda, sáhtá maid addit ákka dárkkánuhttit dálkkádatplána sisdoalu. Dasa lassin čađđaneutrálavuođa gáibidan luoitodássái váikkuha luoitogávpesektora luoitogárggiideapmi ja eanangeavahansektora nettonjiellu.

Láidehus

Dát lea ortnegis mielde nubbi gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána. Vuosttaš plána gárvánii jagi 2017. Dálkkádatlága (609/2015) mielde gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána galgá ráhkaduvvot okte válgaáigodagas. Plána addojuvvo čielggadeapmin riikkabeivviide. Dálkkádatláha meroštallá Suoma dálkkádatpolitihka plánenvuogádaga, masa dát plána gullá mávssolaš oassin. Plána, mii lea sadjagasas, lea ráhkaduvvon gustojeaddji dálkkádatlága gáibádusaid mielde. Dálkkádatlága ođastus, mii lea válmastallojuvome, váikkuha duođalági mielde čuovvovaš gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plánaid sisdollui ja ráhkadanproseassaide.

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána bargun lea meroštallat nu gohčoduvvon noađdejuohkinsektora dálkkádatpolitihkalaš doaimmaid ja ulbmiliid namas mielde gaskaguhkes áigegaskkas. Dán plánas geahčaduvvojit sihke noađdejuohkinsektora jahkái 2030 ásahuvvon luoitogeahpádusulbmila asttaheapmi ja noađdejuohkinsektoris dárbbaslaš luoitogeahpádusdoaimmat jagi 2035 čađđaneutrálavuođa ulbmila asttaheami várás. Noađdejuohkinsektorii gullet guovddášlaččat earret eará johtolaga, visttiid sierraliggema, eanandoalu, bázahusfuolahusa ja bargomašiinnaid šaddovistegásat.

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána válmastallan lea koordinerejuvvon bálddalaga álbmotlaš dálkkádat- ja energijastrategiija válmastallamiin. Dán guovtti plánenproseassas leat mánggat guoskkahansajit. Sihke strategiija ja plána miiget seamma duogášrehkenastimiidda ja váikkuhusaid árvvoštallamiidda, mat leat ráhkaduvvon Čađđaneutrála Suopma 2035 – dálkkádat- ja energijapolitihka doaimmat ja váikkuhusat -prošeavttas (Hiisi-fidnu; SED 2021a) jagi 2021. Váikkuhusárvvoštallamat dievasmahttojuvvojit juovlamánus 2021 johtáhuvvon Hiisi-joatkkafidnus.

Luoitogeahpádusulbmil, mii ásahuvvo jahkái 2030, dárkkálnuvai válmastallanbarggu áigge, go EU komiššuvdna almmostuhtii árvalusas jagi 2030 dálkkádat- ja energijaláhkaásaheami earáhuhttima várás (EU 2021a). Komiššuvdna ovdanbuktin noađdejuohkinásahusa nuppástus lea váldojuvvon dán plána ulbmilásaheami vuolggasadjin. Komiššuvdna evttohusa mielde Suoma noađdejuohkinásahusa nuppástus lea váldon dán plána ulbmilásaheami vuolggasadjin. Komiššuvdna evttohusa mielde Suoma geatnegahtti luoitogeahpádus noađdejuohkinsektoris čavvgalii 29 proseanttas 50 prosentii jagi 2030 buohtastahtedettiin jagi 2005 luottuide. Plánenbarggu áigge lea maid dárkkálnuvvan, mii lea noađdejuohkinsektora luoitogeahpádusaid oassi jagi 2035 čađđaneutrálavuođa ulbmila asttaheamis luoitogávppi ja eanangeavahansektora bálddas.

Luoitogeahpádusulbmil, mii boahtá noađdejuohkinsektorii jagi 2030, šattaš čavgat sakka ovdalačča ektui. Dan deavdin gáibida ođđa luoitogeahpádusdoaimmaid atnuiváldima buot noađdejuohkinsektorii gullelaš oassesurggiin. Luoitogeahpádusdoaimmaid meroštallamis lea giddejuvvon fuomášupmi daid goasttádusábasvuhtii ja vuoiggalašvuhtii. Doaimmaid luoitováikkuhusaid árvvoštallamii laktása álohii eahpesihkarvuotta, mii ferte váldojuvvo vuhtii, go seasaduvvo boahttevaš luoitogárggiideapmi. Ođđa doaimmaid dehe lassidoaimmaid mihtuid mearrideapmi vuodđuduvvá dálá gárggiideami vuodul dahkkojuvvon árvvoštallamii, man mielde dárbbaslaš oktiirehkenastojuvvon luoitogeahpádusdárbu mearruhuvvá. Dálá gárggiideami joatkahuvvan, dehege nu daddjojuvvon vuodđoskenárišuvdna jahkái 2030 ja 2035 vuodđuduvvá Hiisi-fidnu oassin dahkkojuvvon rehkenastimiidda.

Ođđa luoitogeahpádusdoaimmaid árvoštallama olis leat gullojuvvon eará čanusjoavkkut ja riikkavuložat viidát ja mánggabeallásaččat. Válmastallanproseassa oassin ordnejuvvui hui bivnnuhin šaddan álbmotjearahallan, mas bivdojuvvoje oainnut prelimináralaččat meroštallojuvvon luoitogeahpádusdoaimmain. Dása lassin ordnejuvvui ovttrasáđiid Turku universiteahtain álbmotráđđi, mii systemáhtalaš vuogi mielde ságastalai ođđa doaimmain, ja attii dain celkosa.

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána gokčá árbevirolaš noađdejuohkinsektora doaibmasurggiid lassin rastásektorálalaš doaimmaid. Dáidda gullet gielddaid dálkkádatbargu sihke váikkuheapmi luoitogárggiideapmái golahusa bakte. Mánggat gielddat dahket dálá áigge hui aktiivvalaš dálkkádatbarggu ja plána mielde háliiduvvojit oldet visot gielddat seammalágán aktiivvalašvuhtii. Golahusa ja geavaheddjiid gorálaš mearkkašupmi dálkkádatpolitihkas lea čielgasit sturron maŋemus jagiid, ja dát gárggiideapmi speadjaluvvá earenoamážit dán plána heivehansuorgái. Maiddái almmolaš háhkamiid ja ođahandoalu fállan dálkkádatpolitihka čatnasemiide giddejuvvo fuopmášupmi dán plánas.

Gaskaguhkes áigegaskka dálkkádatpolitihka plána válmastallama doarjjan birasministeriija ceggie golgotmánus 2020 ášši dáfus guovddášlaš ministeriijaid virgeolbmuiin čohkiidan bargojoavkku. Bargojoavku váfistuvvui dálkkádatpanela áššedovdilahtuin. Bargojoavkku jotkojuvvon doaibmaáigodat bisttii čakčamánu loahpa rádjái 2021. Plána válmastallama ovdáneamis lea raporterejuvvon dálkkádatpolitihkalaš ministtarjovkui jeavddalaččat.